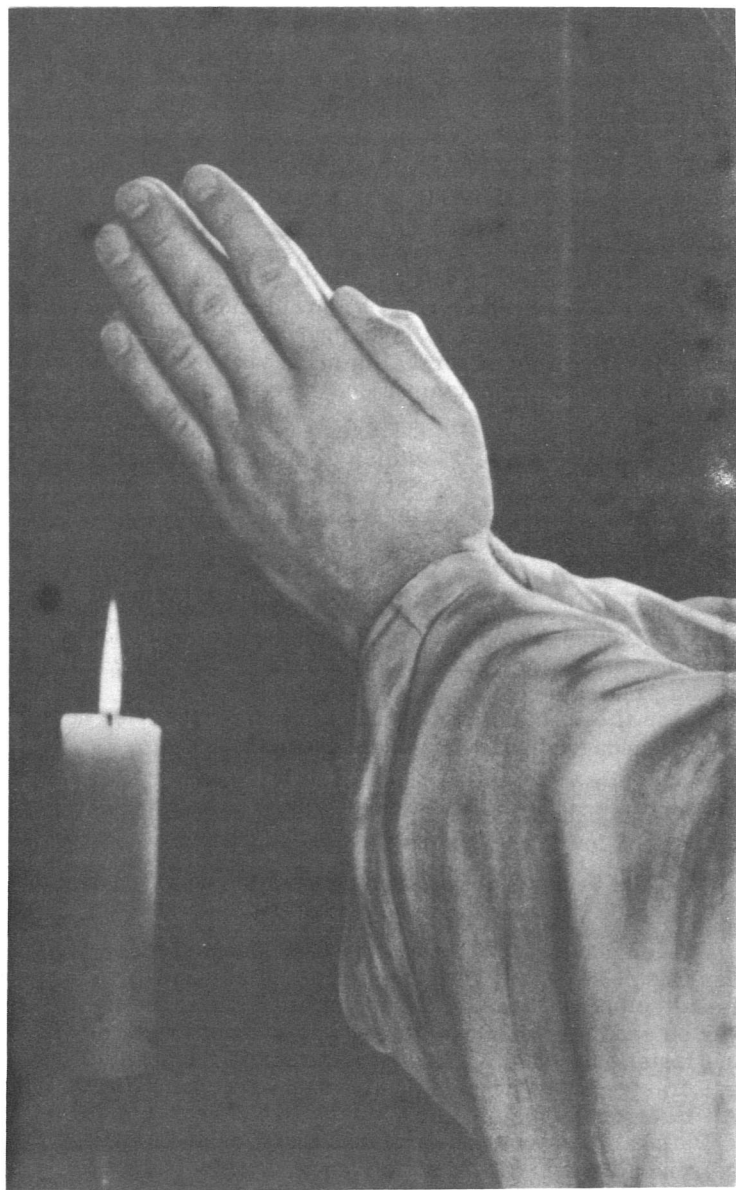

RE-FORMATIO

1/1970

VED FASTETIDENS BEGYNDELSE

AF PASTOR JØRGEN EM. HANSEN, HADERSLEV

OVERSKRIFTEN til en fasteprediken var: "Sejren er vundet, men kampen er stående". Dette er situationen.

Vor Herre Jesus har vundet sejren, men Hans disciple skal dog kæmpe mod Djævelen og alt ondt. Herom handler de første fastesøndages tekster, hvorledes Djævelen på forskellig måde vil besejre, undertvinge mennesker.

Guds børn skal tage kampen op, syngende nr. 554:

"Følger eders fyrste efter,
stoler på Hans stærke arm!
Satan bruger alle kræfter,
fnyser nu i al sin harm;
for os går,
med os står
Helten dog, som alt formår".

Sankt Paulus skrev, at når man vil kæmpe mod ondskabens åndemagter, skal man være iført Guds fulde rustning. "Gør dette til enhver tid under stadig påkaldelse og bøn".

Noget af det, fastetiden stærkest minder os om, er netop bøn. De to første søndages bønner er stadig nyttige:

"at Du vil komme os til hjælp og styrke os ved Dit ord, så den onde fjende ikke skal få magt over os, men at vi altid må forblive i Din nåde".

"at vi trods al vor synd og uværdighed må klynge os til Din nåde og i al vor synd og fristelse finde hjælp og redning".

Djævelen kunne ikke sejre over Gud-Mennesket Jesus Kristus. Så frister den Onde i stedet alle gudsmennesker. Det kan ske ved sygdom, ved besættelse – eller ved at bilde os ind, at vi er så meget. De første søndage giver os eksempler på alt dette, og meget andet kender vi til.

I fastetiden, også og ikke mindst, skal Guds børn forsage og tro. Forsage, frasige sig, Djævelen og alt, som hører ham til. Og tro på vor Gud. Alt i overensstemmelse med vor hellige dåbspagt.

Det skal være vor bøn for denne fastetid, at Gud vil styrke os i Forsagelsen og Troen. Så kan fastetiden blive en velsignet tid!

Amen!

kommentar

HVAD MED...?

AF PASTOR B. RIISGAARD, ÅLBORG

Menighedsrådene

POUL ULSDAL skrev i Re-formatio før valget af disse i november en særdeles skarp kommentar. Den levnede ikke menighedsrådene megen ære. Man kan derfor nok undre sig over, at den ikke blev citeret mere – og anvendt som skyts mod de højkirkelige.

Kommentaren står helt og holdent for Ulsdals egen regning, og vi har ikke undersøgt, hvor mange der inden for vore rækker deler hans syn, men jeg er sikker på, at de fleste af os vil kunne følge ham et meget langt stykke, selv om vi måske ville have stillet det lidt anderledes op og udtrykt os forskelligt.

Det lader sig i alt fald ikke nægte, at valget i mange måder gav Ulsdal ret. Der var lagt op til det helt store valg, og så blev det, med meget få undtagelser, det mest matte og tamme valg, man overhovedet mindes. Med et sådant valg tvinges man til at spørge efter menighedsrådenes folkelige baggrund og kirkelige berettigelse.

Jeg har faktisk indtil nu gerne villet betragte menighedsrådene som menighedens råd. Spørgsmålet melder sig, om det længere giver nogen mening. Vi præster har længe været klar over, at vi, når det gælder menigheden, altså gudstjenesten og sognearbejdet, aldeles ikke kan hverken regne med eller bygge på menighedsrådene. Og med den udvikling, som i disse år accellererer i folkekirken, nødes vi også mere og mere, selv imod eget ønske, til at betragte folkekirken som en blot borgerlig indretning. Det står for mig således, at præstens fødte medlemsskab af menighedsrådene hidtil har været deres kirkelige garant. Skal dette medlemsskab ophøre og afløses af et tilforordningsforhold uden stemmeret, afsiges dermed endeligt dødsdommen over menighedsrådene som værende også kirkelige organer. Man kan begræde dette. Man kan også føle sig en smule lettet, fordi en sådan ordning vil medvirke til at gøre det mere klart, hvor vi i grunden står. Den lovgivende myndighed for vor kirke betragter altså folkekirken som en blot borgerlig ordning og dens lokale råd som borgerlige organer, der er sat til at drage omsorg for de ydre rammer (skønt forholdet mellem kirkens ydre og indre ting jo slet ikke dermed er opgjort). Når menighedsrådene er nedskrevet til dette, må vi præster ikke blot affinde os med, men også kunne affinde os med et tilforordningsforhold til disse borgerlige organer. Det siger sig selv, at man ikke i borgerlige organer kan have fødte medlemmer.

Men dermed er også menighedsrådene afskrevet som kirkelige organer, og vi må afskrive dem som menighedens råd. Og i mangel af et kirkeligt organ må vi da til at opbygge, på frivillig basis, et menighedens råd, som

både vil og kan være et ansvarligt samarbejdsorgan mellem det lokale gudsfolk og det kirkelige embede. Det forudsætter, at menighederne vågner op og begynder at se den folkekirkelige situation i øjnene og lade sig opbygge som Guds folk. Vi må fri af vore hyggelige illusioner om vort folk og os selv; vi må ud af busken, hvor vi kryber i skjul, og åbenlyst bekende os som det kristne folk; vi må gøre os færdige med alt det tilfældige, når det gælder gudstjenesten, om vi har tid eller lyst; og vi må i en helt anden forståelse og grad gå i arbejde, for gudstjenesten har ikke blot, eller først og fremmest, et personligt perspektiv, men meget mere et kirkeligt, folkeligt, verdsligt og menneskeligt.

Den manglende præste-glæde

CHR. BARTHOLDY har ladet falde en bemærkning om, at præster er blevet så mærkeligt uglade. Jamen, er det så underligt?

Jeg tror, at Bartholdy har ret i, at mange præster virkelig er uglade. Jeg synes i de sidste år at have konstateret, at dette mismod breder sig. Taler man med præster, støder man næsten altid og ret hurtigt på det. Jeg tror, at mange præster har fået det sådan, meget imod deres oprindelige tanker og ønsker, at det at være præst er blevet til en daglig lidelse, skønt søndagsgudstjenesten fremdeles, trods mange skuffelser også her, i sig selv er en bevarende glæde.

Hvad er grunden til vor manglende glæde? Den kan ikke være andet end en følelse af, at grunden skrider under os, og vi er kommet til at svæve så underligt i luften. Vi er under konstant beskydning – og det fra både kirkelige og ukirkelige. Vi føler os sat udenfor, og vi føler tillige, at så få inden for menighederne vil stå sammen med os. Vi er udleveret og prisgivet.

Hvordan skal vi genvinde arbejdsglæden? Vi er nødt til det, for uden glæde kan vi ikke i længden holde vort arbejde ud. Der er vist ikke anden udvej end, at vi må blive ved med at sige til vort ringe hjerte, at Guds Kirkes grund ikke er folket, men Kristus alene. Vi er ikke i folkelige funktionærstillinger, skønt udviklingen mere og mere udtalt går i den retning med hensyn til forståelsen af os, men i et apostolisk embede, som blev overdraget os ved ordinationen. Vort embede bygger på Apostelordet og sætter os til at opbygge Guds Kirke, samle Gud et folk. Det afgørende er ikke, om folk har brug for os, men at de trænger til Guds Kristus.

Vi må føle os små over for og udelige til denne opgave; det hverken kan eller skal ske ved egen kraft og magt. Vi har ikke fået nøgleordet givet, der kan få hjertedørene til at springe op. Men ORDET er os givet. Under det må vi blive. Med det må vi arbejde troligt og redeligt. I det må vi leve ydmygt og ærligt. ORDET selv lærer os bønne: Kom, Gud Skaberånd!

Med Ord og Ånd er det så alligevel sandt: "Og glædelig er hver en dag, som leves til Guds velbehag, omend vi måtte græde".

Præstemanglen

DET ER VEL gået op for de fleste, at den er over os, og at den nogle steder er særdeles følelig. Den vil nok blive endnu mere udtalt. Den kan ikke afhjælpes ved oplysning og aflønning. Den er et symptom på vor kirkes åndelige armød og nød. Præster er ikke noget, man har eller får, men nogle, Gud ved Ordets og Åndens lys kalder og sender. Bed derfor

Gud sende arbejdere også til sin høst på den danske folkeager!

Men bøn og arbejde hører også i denne sag sammen. Og det kan da kun glæde os, at vore biskopper arbejder med spørgsmålet, og at et hurtigt nedsat og hurtigt arbejdende udvalg har afgivet betænkning om en nøduddannelse af lægfolk over 35 år til præstegerningen gennem et treårigt kursus. Endnu har vi ikke i enkeltheder set, hvordan man tænker sig dette kursus. Rent umiddelbart skulle man mene, at den påtænkte uddannelse vil være adskilligt bedre end den hidtil praktiserede ordning for lægfolks adgang til præsteembeder, der helt oplagt er blevet misbrugt.

Men spørgsmålet melder sig allerede nu, om det er den rigtige vej, man har valgt. Det er dog nok værd at overveje, om man ikke snarere skulle have skærpet den teologiske uddannelse og forbedret den praktiske præsteuddannelse. Og om man så ikke ganske alvorligt burde have overvejet indførelsen af deltidspræster. Vi må til helt anderledes at regne med, at Gud kalder og sender sin menighed dens præster. Hvor det er tilfældet, burde kirken også, naturligvis efter ansvarlig prøvelse, meddele sådanne ordination, sørge for ansættelse og bistå med uddannelse. Jeg tror, vi skal regne med fremtidigt at have færre heltidspræster ansat. Skal disse kunne bestride arbejdet i kirke og sogn, må der medhjælpere til. Og jeg kan ikke se rettere end, at den bedste medhjælp vil være deltidspræsten, som Gud kalder og sender, som lever af sit borgerlige erhverv, og som dog påtager sig en frivillig, nærmere afgrænset, men virkelig præstetjeneste.

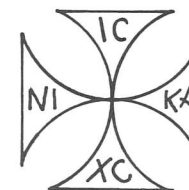
Afkristningen

DEN OVERSTÅEDE julehøjtid synes trods influenza, træthed og lede tydeligt at have dokumenteret, at nu mærker også den kære, danske jul afkristningens proces. Menneskeligt set kan vi ikke vente andet end, at denne proces vil tage til og blive særdeles mærkbar det næste årti. I denne situation må vi berede os på, at folkekirken måske ikke holder vor tid ud. Folkekirkens ende er ikke det samme som Kirkens død. Gud råder alene for sin Kirke. I disse underlige tider er det da et kald til os alle: helt at stille os til rådighed for Gud, som ved sin Søn, Jesus Kristus, vor Herre, lever og råder i Helligåndens enhed.

NOTITS

Det har glædet Re-formatio, at biskopperne i spørgsmålet om fri abort klart har stillet sig på livets side med den korte fællesudtalelse. – Red.

UNDERDANIGHEDENS KIRKE

AF PASTOR C. B. HANSEN, ÅLBORG

TIL DEN kirkelige lovgivning må man nu også henregne Janteloven. Nøjes præster ikke med bare at begå sig, men er de tillige ude i et kirkeligt anliggende, må de være glade, hvis ikke biskopperne af frygt for folkestemningen og sentimentale demagoger lader dem i stikken. Ja, bare de i et påklædningsspørgsmål tillader sig at have en mening, kan de risikere at blive latterliggjort offentligt af deres egen minister og sparket til af odensebispens. Det skal være de to herrer vel undt, om de kan tiltuske sig lidt billig folkeyndest på bekostning af præsternes lille, svindende og overbebyrdede skare.

Om præsternes egen kollegialitet er det vist klogest at tie stille, al den stund, at egnen omkring Løsning nu må omdøbes til "De svage Jyders Land".

Når kirken nu sjofles og sjofler sig selv, begrunder man det med, at dens Herre jo også blev behandlet uanstændigt. Det gøres til et dogme, at kirken ingen ret og magt har, men kun skal tjene (læs: være servil). Ret er jo farisæisme, og Jesus kom jo for at tjene. Kirken er jo af syndere, og sådanne kan jo ikke have ret og krav over for andre mennesker. Kirken kan jo kun vidne om sin stifter ved et tjeneri over alle grænser, altså underkaste sig folks forgodtbefindende, bifalde tidsåndens vankundighed, anerkende begrebsforfalskning, inclusive marxismen. Den har intet at lære andre om denne verdens anliggender og bør tale sagte om den kommende tidsalders kræfter.

Jantelovens vederstyggelighed på evangeliets grund. Om tilbedelsen af dette modbydelige afgudsbillede forenes ellers splidagtige kredse, både tilhængere og modstandere af strukturkommission, for underkastelsens tjeneste kan jo både ydes i form af aktivisme og det modsatte.

Hvad er oprindelsen til dette tøjeri?

Af den historiske tilfældighed, at kirken ved reformationen kom i kløerne på fyrsterne og dermed arvedes af deres efterfølger demokratiet og til sidst af dets middelmådige efterfølger demokratiet, avledes øvelsen i underkastelse, tilpasning og spytslikkeri over for verden. Af vanen opstod så det dogme, at over for verden har kirken altid uret og bør akceptere alt, der er oppe i tiden. Der går en lige linie fra en luthersk undersåtsteologi, der ganske vist regnede med en foregiven kristelig øvrighed, til vor tids evangeliske modkirker, som vi møder dem i Deutsche Christen, den svenske Statskirkeideologi, Kirke-for-Verdens knæfald for antiamerikanisme og anden maskeret kommunistpropaganda og endelig Hromadka-teologien, som er en af de fineste legeringer af sandhed og løgn.

Men inden solen helt gik ned i forsimplingens afgrund, stod den en tid stille i de folkelige vækkelsers gyldne dal. Da fandtes der endnu, dets va-

leur ufortalt, et talstærkt kristenfolk – og det sad på embederne og vej-, men naturligvis ikke ret-, ledtes af biskopperne. Søgte man en tjeneste i kirken, havde man endnu ligesom på enevoldskongernes tid en slags kristelig magt eller rettere miljø at underkaste sig. Derfor var der ikke til at spytte for pietistiske og k. f. u. m.'ske teologer og præster. Af tidehvervsfolk var der vel et dusin, plus undertegnede.

Men se, hvor alt er blevet nyt. En ny generation, bærende de samme efternavne, græsser nu i stort tal på de før så øde grundtvigske vange, fylder op på seminarier og universiteter som undervisere, mens deres fædre knapt turde åbne en bog ud over eksamenspensumet af frygt for at blive stemplet som vantro. De behersker flere kunstsprog, både det folkeligt grundtvigske og flere tyske eksistentialistiske skolars. De alleryngste står naturligvis ikke tilbage for studenteroprørerne inden for andre fakulteter. Kirken har jo altid fulgt med tiden.

Hvorfor dette hamskifte? Jo, på 25 år reduceredes det store pietistiske kirkefolk ved dødelig afgang og ingen tilgang til noget, der ikke er fugls føde ved at indordne sig under. Derfor gælder det om at finde noget, der er mere "in" at indrette sin teologiske overbevisning efter. Lavkirkelig og dialektisk teologi er jo en rokeren og jongleren med ord og begreber uden forbindelse med virkelige ting og begivenheder.

Et sådant begreb, sækulariseringen, samfundets verdsliggørelse, der jo bare er en virkning, en følge af de kristnes egen svigt og underdanighed, tolker man som en selvstændig, uden for menneskene forhåndenværende realitet, næsten som en naturnødvendighed, man uden videre må affinde sig med. Dernæst ophøjes dette galimathias til en virkning af evangeliet selv: Verden bør blive gudløs, jo gudløse jo bedre, jo mere afhængig af Guds nåde – at intet kød skal rose sig. At det bliver jo længer jo mere selvtilfredst, er en anden sag.

Til kirkens logren for verdens herrer svarer dens eftergivenhed over for den verdslige videnskab. Også her kunde man længe slå sig til ro med, at kirke og verden, troslære og videnskab stod på samme grundlag. I begge lejre forudsatte man jo en hinsides virkelighed, en åndelig og guddommelig verden bag det ydre, håndgribelige. Men videnskaben gik ved sin udforskning af naturens kræfter efterhånden over til at begrænse sig til, hvad der var tilgængeligt for umiddelbar sansning, og som kunde måles og vejes. Af de derved høstede resultater drog den så den forhastede slutning, at Gud enten ikke er til eller i hvert fald ikke griber ind i den virkelige, håndgribelige verden.

Derved kom kirken i forlegenhed, fordi dens Bibel og troslære jo forudsætter en større virkelighed end den, som er tilgængelig for den naturvidenskabelige metode, og regner med Guds indgriben.

Efter en tid at have strittet imod underkastede kirken sig "videnskaben". Det kunde gøres fikst og elegant ved at anlægge den helhedsbetragtning eller tolkning af hele forløbet af årsager og virkninger, at det var det samme som Guds handling – at det, som set fra den ene side er en naturlig årsagskæde, set fra den anden side er formen eller summen af alle Guds gerninger, set i sammenhæng. Men en sådan sluttet kæde levner ganske vist ikke plads for undere, for Guds frie handlinger.

Imidlertid er den almindeligste form for kirkelig underkastelse under videnskaben den såkaldte torumstænkning. I strid med bibel og troslære ta-

ler man om videnskabens og troens verden som to adskilte områder, og mener så at kunne "redde" Gud ved at anbringe ham i det sidste. I videnskabens verden, alt der kan gøres til genstand for iagttagelse og beregning, forudsætter man, at der ingen Gud er. Men med henblik på den åndelige verden, som bare forstås som en tankens og begrebernes verden uden virkelig eksistens, må man gerne tale om eller "tro" på en Gud. Man kan også tilstå Gud rollen som den sidste årsag til alt. Men hvordan han kan være det, når han egentlig ikke er til og ikke kan gribe ind i virkeligheden, er jo det rene vrøvl. Torumstænkningen såvel som "videnskaben" er det fundament, som hele den moderne, selvtilfredse og uvidende humanisme bygger på, og de er strålende eksempler på, at hvor kristendommen forsvinder, sættes evnen til at tænke i større sammenhænge over styr.

Enten er der ingen Gud, heller ikke "troens", men kun et tankefoster, man kalder "Gud", eller også er der en Gud, og så bestemmer han også over den virkelige verden, tingenes, naturprocessernes og begivenhederne, enten "videnskaben" begriber det eller ej. Kirken bør se på naturvidenskaben nøjagtig som på bibelkritikken: ikke anfægte dens ret til at forske, ikke afvise dens sikre resultater, men på den anden side ikke underkaste sig videnskabens begrænsning eller føle sig bundet af alle de slutninger, den drager af sine resultater. Kirken skal forstå videnskaben bedre, end den forstår sig selv. Bibelkritikken oplyser om den tilblivelsestid og forestillingsverden, teksterne er fremgåede af, men kan ikke bevise, at der ikke kan ske mirakler. Naturvidenskaben kan påvise naturlige årsager til forandring af stoffet og til udvikling af nye levende væsener (racer). (Om den kan bevise, at helt nye arter kan fremkomme af andre, er straks mere tvivlsomt). Men heller ikke den kan udelukke underrets mulighed.

Mere end nogensinde er det i kærnefysikkens, rumforskningens og den moderne biologis tid blevet klart, hvor begrænset den naturvidenskabelige metode og erkendelse er.

Denne nye situation er kun – bortset fra nogle amerikanske frikirkeprædikanter – erkendt af videnskabsmændene selv. Kirken som helhed føler sig fremdeles, og nu ganske uden grund, som den underlegne og kører videre med en teologi, der er kujoneret ud af den materielle virkeligheds sfære, alt imens naturvidenskaben selv er ved at overskride tærskelen til en slags teosofi. I sandhed en komisk situation!

Sagen er i korthed, at afgørende forandringer i stoffet og som følge deraf fremkomst af nye levedygtige former for levende væsener er uforklarlig for naturvidenskaben, med mindre den forudsætter indgreb netop af "åndelige", "planlæggende" bevidstheder og kraftkilder "bagved" de hidtil videnskabeligt erkendte naturkræfter, i virkeligheden netop de magter, videnskaben før havde besluttet at lade være at regne med.

Efterhånden som videnskabsmændene igen lærer at tænke, må den vende tilbage til den "børnelærdom", Paulus sigter til, noget der svarer til de "elementer", kræfter, magter, myndigheder eller andre åndelige instanser, apostlen langer ud efter i sine breve, mest i Kolossenserbrevet. Deres eksistens anerkender han. Men evangeliet indebærer for ham, at ved Jesu gang gennem verden har en kraft oven over dem sat deres afgørende magt over menneskenes skæbne ud af kraft. Vi er ikke mere timeligt og evigt beherskede af naturen og de forskellige grupper af "naturånder". Muligheden for undere og fornyelse er givet, for hvad Gud vil, det gør hans

ånd.

Det får uvægerlig følger for forståelsen af dåben. Det viser, at uanset om dåbens nåde følges op eller lades uudnyttet, er dåben i sig selv en exorcisme af kosmisk rækkevidde, en fordrivelse af verdensaltets almindelige ånder, for at helligånden, den højestes kraft, kan komme til. Den døbte starter, alt andet lige med et forspring for den udøbte.

Måtte en virkelighedsfavnende tænkning og et fornyet studium af Paulus løfte os op af det dødvande, barnedåbsdiskussionen er havnet i. Baptisterne syn er logisk, men defekt. Det lutherske regner med værdier, åndelige nådegaver, som ingen logik kan kortlægge eller anfægte; men det begrundes almindeligvis forkert, med sentimentalt evangeliske floskler, ud fra et halvt bevidst ønske om at bruge barnedåben som middel til at akceptere og selv blive akcepteret af en kirkefremmed befolkning ved at hæfte betegnelsen Guds kære børn på alle. Alle døbte er hans børn. Men kær, det er ikke noget, man er, men noget man bliver.

Men løseligt kan det sammenfattes således: Der må siges farvel til underdanighed for verdensherskere og tidsånd (og dermed forbunden odenseansk sparken nedefter) til underdanighed for en falleret videnskab og til en teologi, der ud fra en sådan underdanighed forviser Gud fra virkeligheden. For dåben er jo foruden meget andet signalet til kamp mod alle magter, der vil gøre et menneske underdanigt.

AF KIRKEHUSETS SYMBOLIK 12. SYMBOLFUNKTIONER OG BEDEGESTUS

AF PASTOR SIGURD MEJNDOR, HYLLESTED

LITURGI kaldes læren om gudstjenesten. Det græske ord "leiturgia" er sammensat af leiton = offentlig og ergon = handling, d. v. s. en tjeneste, der ydes af den enkelte i offentlighedens, statens interesse.

De kristne overtager ordet som udtryk for enhver tjeneste i menigheden – senere bruges det især om gudstjenesten i dens orden, den ydre kult. Under liturgikkens "almindelige" del hører de kirkelige symboler, kirkebygningen og dens tilbehør. Det var iøvrigt ikke almindeligt at bruge ordet liturgi i den vestlige kirke. Først ved renæssancetiden bruges ordet.

Gud vil dyrkes af hele menneskets væsen, med sjæl og legeme. Det rette sindelag er afgørende, men det er forkert at frakende den ydre holdning al betydning. Den kan give et naturligt udtryk for den indre sindstil, stand.

Vi må give vore medkristne et godt eksempel – også ved vor ydre holdning i kirkehuset!

Ved at knæle ned, ved altergang f. eks., kan vi udtrykke ydmyghed, ærefrygt, ligeledes ved ærbødig hovedbøjning, når vi modtager sakramentet. Ved at folde hænderne udtrykker vi gudhengivenhed, indre andagt. Ved at

stå op viser vi ærbødighed, sindets åbenhed, glæde o. s. v. Alt ske sømmeligt og med orden! Liturgiske symbolfunktioner, bedegestus o. s. v. kan være tomme. De har det indhold vi giver dem. De kan være ægte, meningsfyldte – bruges og misbruges (som ord, der jo også er symboler, bruges og misbruges).

Sådan er det også i dagliglivet med de mange sindbilledlige handlinger og høflighedsfraser: det danske "takkeri", vinken farvel, hatten af til hilsen, håndtryk, bukken – selv under en telefonsamtale bukker vi måske og bruger symbolsk gestus, skønt den, vi taler med, ikke ser os! – høflighedsvarer, symbolfunktioner efter skik og brug. De kan alligevel have indhold, hvis vi mener noget med det. Et håndtryk er måske det sidste, som kan "sige" noget ved et dødsleje. Jo, de ydre former kan have stor værdi!

* * *

Vor tids ungdom er præget af det visuelle ved reklame, film, TV o. s. v. og af moderne rytmetoner. Ikke underligt, at de savner noget "for øjet" – at de finder den gængse lutherske gudstjeneste stiv og kedelig. Ikke underligt, at der af yngre eksperimenteres med nye udtryksformer for gudstjenesteliv, som passer bedre til nutidsmenneskets behov. De ældre bør ikke låse sig fast i vante tankebaner om tjenesten i kirken, men give rum for nye liturgiske udtryksmuligheder, selv om de virker uvante, ja måske lidt mærkelige. Det kan virke kaotisk og profanerende i hellighuset, når der skal prøves både dit og dat af uerfarne og ubefæstede sjæle uden forståelse for den nedarvede gudstjenesteforms værdi. Fastholdes det væsentlige sømmeligt og med orden, så kan der måske alligevel komme noget ud af de nymodens "liturgier". Måske kan noget nyt og bedre bane sig frem med livets ret. Vores gængse gudstjenesteform er vel ikke låst fast for tid og evighed, så den ikke kan fornyes – dog må det ske uden hastværk!

* * *

Sparsom benyttelse af gestus og ydre udtryk for fromhedslivet adskiller os fra sydens og orientens kirkefolk, der til forskel for de kristne i nordiske lande netop ynder et rigt tegnsprog og en gudstjeneste med liturgisk variation og med brug af mange slags hellige ting og sager. Fra disse egne har de vestlige kirker overtaget visse skikke og paramenter, især den romerske kirke. Den er dog ikke så rigt udstyret med "tegn" og symbolske handlinger og paramenter som østens kirker.

Da de romerske borgere trådte ind i de kristnes rækker, fik messens fejring islæt af den kejserlige liturgi. Kristus skulle dyrkes som Guds Imperator i det nye Imperium Romanum. Både den østlige og vestlige kirkes messefejring og ceremonier er prægtigere, end vi måske synes om. Man må dog betænke den psykologiske side af sagen: ét folkeslag har mere sans for tegnsprog og ceremoniel end et andet. Der vil dog altid være menneskesind, der føler ydre udtryk for åndeligt liv som noget hemmende, de ikke vil tvinges med i.

I disse økumeniske tider må det ikke glemmes, hvor ofte det netop er den katolske kirkes liturgiske tegnsprog, gestus og kirkeskikke, som giver "fremmed-følelse" ved katolsk messefejring, når den opleves af evangeliske, der er opvokset i en anden kirketradition med sparsom benyttelse af "tegn". Denne fremmed-følelse er måske en nok så stor hindring for kirkenes "enhed" og fællesskab end just dogmatiske stridspunkter,

hvis kløfter kun måles af fagteologer og mere indviede lægfolk! Mangt og meget har den katolske kirke dog nu ladet falde (eller forenkle) som "ad iafora". Man ønsker iøvrigt enhed, men ikke enshed i romerkirken. (Der er dog en del endnu, som kunne forenkles eller afskaffes uden skade, en del af mere udvendig karakter, som virker spærrende).

Det er ganske naturligt, at kirken i sin udvikling gennem tiderne ikke svarer til det mere simple i sin oprindelse. Gudstilbedelsen sker på en ganske anden måde end f. eks. hyrdernes og de såkaldte "hellige tre kongers". Det simple bord i nadversalen i Jerusalem ligner ikke alteret i den prægtige katedral. Selv om kirken lader os ane gudstjenesten i det himmelske Jerusalem (jnf. Åbenbaringens bog, hvor engle med guld-røgelseskar ofrer røgelse på "guldalteret foran tronen" o. s. v.), så er vi jo endnu stadig på denne jord – "i kødet". Gudsriget er endnu ikke hos os, netop derfor er ydre tegn nødvendige. "Jeg fordømmer ingen ceremonier", skriver Luther 1528, "kun sådanne, der er i modstrid med evangeliet!"

* * *

Gennem hele kirkens historie kan spores bevægelser, der ønsker de ydre former bevaret eller fremmet i liturgien – og andre mere "lavkirkelige-puritanske". Begge bevægelser kan udarte: Henholdsvis til overlæsning med tegnsprog og gestus, "abekatterier", stilen for stilens egen skyld! Eller til formløshedens roderi, over-individualisme m. m.

Gud vil tilbedes "i ånd og sandhed", jnf. Jesu ord til den samaritanske kvinde (Joh. 4, 23). "Når du beder, så gå ind i dit kammer" (Mat. 6, 5). Det er ved sidstnævnte ikke den fælles gudstjeneste, der er forkert, fællesbønnen, men ordgyderiet. Ikke den ydre bedeholdning, men den indre. "I ånd", d. v. s. ikke ved tomme ceremonier og former, men således at ånden i mennesket møder Gud og gennemtrænges af hans Ånd, så tilbedelsen bliver "i sandhed".

Der skal være overensstemmelse mellem form og indhold. Det bliver den bedendes sag at fylde formen med indhold, ikke formens! Er den stivnet, må der lægges liv i formen, så den bliver meningsfyldt. Jesus ville ikke afskaffe loven og profeterne, ville ikke nedbryde ydre fromhedsformer hos sit folk, men pege på det væsentlige, ja fuldende det. Kristus foragtede ikke "ceremonier":

Han knælede ned for at bede, hævdede øjnene mod himmelen ved bøn, velsignede folket med løftede arme og lagde hænderne på de små børns hoveder. I Gethsemane have faldt han ned "på sit ansigt" i ydmyg påkaldelse. Han holdt procession under lovsange ved indtoget i Jerusalem. Da den døvstumme blev bragt til ham, brugte han mange symbolfunktioner, berørte mandens tunge med spyt, så op mod himmelen, sukkede og sagde: effata! (Mark. 7, 32 ff.). Her bruges meningsfyldt tegnsprog og mimisk bøn, så den døvstumme kunne "være med" i den ceremoniel-prægede handling. Da Kristus meddelte sine apostle Helligånden, åndede han på dem, og apostlene meddelte igen Helligåndens gave under håndspålæggelse. Ved den sidste nadver udtalte han indvielsens ord over brødet og vinen o. s. v.

Fra skriften kunne hentes mange andre udsagn om symbolfunktioner og bedegestus. Tegnsproget blev ført videre af kirken, ja ført til yderlighed i højmiddelalderen, så messen blev overbroderet med liturgisk symbolik. Den jævne kirkegænger forstod næppe meget af det sindrige symbolsprog

ved messelæsning. Det var forståeligt for "de indviede", men "Hocuspocus" for en stor del af folket, så vidt vi kan skønne — (dog er det ikke muligt for os i dag at vurdere nedslagets størrelse og betydning for middelaldermennesket vedrørende kirkens liturgiske tegnsprog. Måske fattede folk mere heraf, end vi kan skønne i dag?).

Protestantismen viste en vis tilbageholdenhed over for tegn og ceremonier og foretrak en mere farveløs og nøgtern form ved gudstjenesten.

* * *

De løftede hænder som bedegestus nævnes ikke blot i Gl. Test., men også hos Paulus (1. Tim. 2, 8).

Denne bedegestus synes at være den ældst kendte. Den brugtes af de kristne i katakombetiden og fandtes stadig i karolingertiden. Katakombeg- og miniaturekunsten vidner herom. Tertullian skriver følgende om stillingens dybere mening: "Vi ikke bare løfter hænderne, men vi strækker dem også ud til minde om Kristi lidelse". Ved denne gestus udtrykker man det hjælpeløse menneske, der strækker sig mod himmelen for at søge hjælp. De løftede hænder symboliserer også tak og tilbedelse, hjertet som løfter sig til Herren.

Orantstillingen, bedestillingen med udstrakte arme, brugtes også af hedninger og ses afbildet på græske vasmalerier. Det var naturligt for de kristne at tænke både på korset og korsfæstelsen ved denne gestus. Hedninger tog ikke anstød af de talrige orantbilleder, som de kristne lod male, bl. a. i katakomberne, da det var en velkendt og fælles bedestilling. Maria som orant findes ofte på ikoner og kirkernes billedudsmykning.

Knælestillingen nævnes hos Paulus (Ap. Gern. 20, 36, Ef. 3, 14). Den omtales hyppigt i Gl. Testamente. Et naturligt udtryk for ydmyghed, syndsbe kendelse, underkastelse! I Salme 95, 6 lyder det opfordrende: Kom lad os kaste os ned og bøj knæ, lad os knæle for Herrens, vor skabers åsyn! Det var en velkendt stilling ved kejsertilbedelsen. Kom man til audiens, gjorde man knæfald, proskynesis, tre gange og kyssede kejserens fod. Pavehoffet førte skikken videre med fodkys og knæfald.

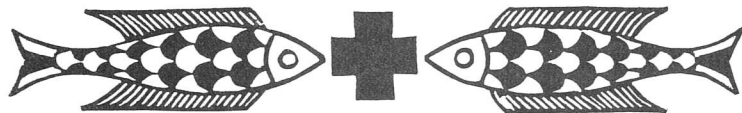
"Den skik, at man ved audiensen allernådigst fik lov til at kysse majestæten fod, gik over i kristendommen under den form, at man kyssede alteret under messen, en skik, romerne dog også kendte fra deres privatmåltider, hvor man kyssede bordet før måltidet". (Bjørn Højbo: Evangelium og Oldkirke s. 98).

Romerkirkens skik, at man falder på knæ for biskoppen og kysser hans hånd(ring), skal også stamme fra kejserdyrkelsen.

Luther anbefaler også ydre former ved bønnen. I katekismen hedder det: — Om morgenen, når du står op af din seng, da knæl og tegn dig med det hellige kors og bed din morgenbøn! —

Det var i øvrigt almindelig skik i oldkirken, at de kristne knælede ved bønnen på hverdage. På søndage stod de op ved bønnen.

(Fortsættes)

FRISIND OG KIRKERET

AF PASTOR JØRGEN GLENTHØJ, BORUM

Dette må ikke blot ikke ske igen,

det må ikke kunne ske!

TRODS STADIG gentagelse af påstanden om, at spørgsmålet om kvindelige præster ikke mere er noget problem, er der og vil der fortsat væ-theologiske kandidater, der vægrer sig ved at anerkende ordination af kvinder til den traditionelle præstetjeneste. For at undgå, at sådanne kandidater skulle lide overlast som prøveklude for en forkudret dansk kirkepolitik, påtog en række præster i alle stifter sig sidste vinter at søge vejen bannet for dem ved at rette henvendelse til alle Danmarks biskopper. Henvendelsen var bygget op på ønsket om, at den hævdundne frisindede kirkepolitiske linie skulle give plads for en videreførelse af den ordinationspraksis, der har været ubrudt indtil 1948. Forskellige løsninger antydedes blandt de ting, man ønskede biskoppernes stillingtagen til, herunder nævntes ønsket om, at biskop Baun også som emeritus kan få overdraget at ordinere på de fungerende biskoppers vegne.

Da et konkret tilfælde nærmede sig i Århus stift, forelå der imidlertid mundtligt tilsagn om, at Baunløsningen ville blive mødt med frisind, ligesom der ikke ville blive øvet tvang i retning af ordination samtidig med en kvinde. På dette grundlag søgte kandidaten, der var medunderskriver af henvendelsen, og blev enstemmigt indstillet uden mislyd af nogen art.

Da ordinationsforberedelserne begyndte forud for udnævnelsen, fremførte kandidaten som venteligt sit ønske om at få biskop Baun som ordinator, hvilket ligeledes som ventet blev mødt med imødekommenhed.

Denne imødekommenhed varede imidlertid kun nogle få timer. En telefonsamtale med kirkeministeriet fik biskoppen til at slå om og ytre betænkeligheder. Skønt udnævnelsen udtrykkelig var lovet, udeblev den imidlertid. Med andre ord: Netop den situation af tvang mod en ung kandidat, som man ville undgå ved henvendelsen til biskopperne, opstod. Og tvangen omfattede vel at mærke ikke blot kandidatens samvittighed, den omfattede også hans og hans families økonomiske eksistens, fordi han i tillid til givne tilsagn og efter aftale flyttede ind i præstegården, efter at hans kone havde opgivet sit arbejde, der havde været deres økonomiske grundlag i studietiden.

Det er dette, der ikke blot ikke må ske igen, det må ikke kunne ske.

Sagen løstes ved at kandidaten bøjede sig, men fik tilsagn om at det gældende ordinationsritual benyttedes, at der ikke skulle blive nogen kvindelig medordinand, samt at biskoppen ville henstille at evt. kvindelige præsters deltagelse i ordinationshandlingen kunne undgås. Kandidatens udnævnelse faldt efter ekspresanmodning dagen efter bispemødet i Odense.

Først efter denne pinlige og for en biskops embede uværdige affære nåede de endelige svar fra de fleste af biskopperne efterhånden frem. Af disse fremgik det, at flere direkte gav tilsagn om at ville imødekomme Baun-løsningen i påkommende tilfælde, – selvfølgelig. Men biskopperne var ikke i stand til at udbrede frihedslinien til det tiende stift.

Og her kommer vi til sagens kerne. Det kan ikke være rimeligt, at noget kan lade sig gøre i 9 stifter, men ikke i det tiende. Men hvorfor synes det at være sådan? Jo, siger man, det har fra ældgammel tid af været ubrudt tradition, at en biskop er suveræn i sit eget stift. Ja, men dette principps konto er imidlertid her blevet overtrukket betydeligt. Det er rigtigt, at en biskop er suveræn i sin jurisdiktion og i sin sjælesørgeriske gerning i sit stift. Men det er ikke rigtigt, at der ikke gælder samme ret i alle stifter. Århusbiskoppens begrundelse for sin tvangspolitik går ud på, at han ikke ville have en finere ordination ved biskop Baun og en mindre fin ved sig selv. Han ønsker ikke at begynde sprængningen af folkekirken i ordinationsspørgsmålet.

Hertil er blot at sige, at det allerede er sket. Det skete i 1948, og det skete nu igen ved tilsagnet om ikke at ordinere sammen med en kvindelig ordinand. Det er altså en skinenhed, der opretholdes. Consensus – enigheden er brudt på initiativ af tilhængerne af kvinders ordination. Frisind er ved at udvikle sig til åbenlys tvang. I hvilket omfang det er biskoppen og/eller kirkeministeriet, der i det pågældende tilfælde skal skydes på, taber sig i det dunkle. Man vil helst tro, at biskoppen også og ved en overrump-ling uventet for ham selv har befundet sig i en lignende tvangssituation som kandidaten.

Sagens kerne er, at der må gælde samme ret i alle stifter. At der åbenbart vil kunne følges forskellig praksis i stifterne på dette punkt, viser imidlertid med al ønskelig tydelighed, at den tvangspolitik, der benyttedes i Århus stift, ikke hviler på synderlig fast grund retligt set. Men tilfældet viser også, at det under givne betingelser kan opstå i andre stifter. Spørgsmålet synes at ende i et rent magtspørgsmål.

Men hvilken kortsynethed! Hvordan skal biskopper, der anvender tvang mod en families eksistens, have skygge af chance for at øve sjælesorg, med mindre det kommer til en bodefærdig vending? Hvordan vil det virke på tilgangen af kandidater til præsteembedet i folkekirken i en præstemangelstid, hvor den yngre generation i det hele taget rejser sig imod den stive statskirkelighed? Og hvordan vil det virke, når præstemangelen trods alle saltvandsindsprøjtninger om knap 10 år er oppe på henved 500 præster eller 25%? Mon man også til den tid kan føre en sådan tvangspolitik?

Værre end alle disse spørgsmål er dog selve konstateringen af, at vi ikke ved, om der hersker fuld og ægte evangelisk kirkeret i folkekirken. For det kan kun være tilfældet, hvis der gælder samme ret i alle stifter. En biskop skal være suveræn i sit stift, javel, men inden for den fælles ægte evangeliske kirkeret. Hvad der udtrykkelig i ordinationsritualet er udtalt som Skriftens befaling til embedets indehaver, kan ikke frakendes sin karakter af ægte gældende kirkeret i en evangelisk kirke, hvor meget man end åbner for frihed til anden praksis.

Derfor: Dette må ikke blot ikke ske igen, det må ikke kunne ske.

PERISKOP

LIDT OM FORARGELSE

AF PASTOR KNUD CHRISTENSEN, VIRUM

TIRSDAG den 9. december 1969 sang Virum Kirkes Dreng- og Pige- kor i fjernsynet i forbindelse med avisernes juleindsamling. Som sædvanlig havde børnene deres "kirkedragter" på: lange, hvide korkapper, hvor- til drengene bærer røde kraver (den stærke og mandige farve) og pigerne blå kraver og tørklæder (Jomfru Marias farve). Naturligvis er udsendelsen blevet kommenteret, og hvilken fryd! Berlingske Tidende kommenterede udsendelsen sagligt: børnene sang smukt. Politiken næsten lige så sagligt: smuk sang, men "mor, er det nat skjorter de har på?" Pastor Harald P. Madsen skrev i Kristeligt Dagblad om "en dårlig idé at lade sangglade, fri- ske børn optræde i nonne- og munkeagtige gevanter". Er teologien ved Kø- benhavns Domkirke mon smuttet i klædeskabet? Men den morsomste og mest "saglige" anmeldelse stod dog at læse i det frisindede Ekstra Bladet. Her skriver Ole Schrøder følgende:

ANTI-REFORMATION I VIRUM

Jeg troede ikke mine egne hårdtprøvede TV-øjne, da jeg i aftes så udsendelsen fra Virum Kirke. Frem gennem det øde rum skred et sangkor, hvis klædedragter måtte være hentet i et kombineret nonne- og munkeløster, eller i garderoben i en katolsk domkirke. Kofteklædte drenge, der kun manglede røgelseskar og vievandsbøsser for at kunne få Hans Helligheds velsignelse pr. omgående, og unge piger, som med dyb reve- rens til samme kirke havde dækket hovederne mod Vorherres bandstråle, sådan som De jo kender det fra ferienes kirke- kapgang i Sct. Peter. Jo sandelig så vi her den nyreformato- risk-katolske danske folkekirke for fri udblæsning. Amen i Virum navn. Amen.

Det virkede helt chokerende at se biskop Græsholt tale ind- samlingernes sag iført et almindeligt jakkesæt. Ku' der ikke være blevet til en lillebitte tiara til ham også?

Ave Maria, avekattestreger.

Heldigvis har vore børn humoristisk sans. Det ville have såret dem me- get, om deres sangpræstation var blevet kritiseret, men i deres barnlig- hed så de tværs igennem Ole Schrøder: manden var forarget over noget så uvæsentligt som en hvid kappe og et tørklæde. Engang imellem udgiver bør- nene et lille blad, som de kalder VIKIKO, og heri skriver de om forskelli- ge begivenheder ved kirken, og naturligvis også om denne anmeldelse. Har VIKIKO forarget Ekstra Bladet? skriver de, for hvordan skulle man dog kunne forarge et blad, der netop vil skaffe forargelsen af vejen? Og så skriver et af børnene følgende:

VIKIKO tør hvor andre tier. Den 30. februar 1970 er der atter TV-udsendelse fra Virum Kirke, — og vi er allerede nu i stand til at bringe anmeldelse heraf, med risiko for denne gang at forarge Tante Berlinger.

KONTRA/ANTI-REFORMATION I VIRUM

Jeg troede ikke mine egne hårdtprøvede EKSTRABLAD-øjne, da jeg i aftes så udsendelsen fra Virum Kirke. Frem gennem det stopfyldte rum skred et sangkor, hvis mangel på klædedragter måtte være hentet en varm sommerdag på Bellevue Strandbad, eller i garderoben i et stripteasetempel. Igennem en tåge af hash kom drenge, kun iført dæksbladene fra en halv kasse Havannacigarer, og piger, hvis bikinis var fremstillet af EKSTRA BLADETs midtersider (lørdags-ekstra), — de kan være sikre på at få EKSTRA BLADETs velsignelse pr. omgående. (Ansættelse som fotomodeller?). Sådan kender vi det alle fra feriernes sight-seeing i Hamburgs Sct. Pauli.

Go i Virum navn. Go.

Det virkede velgørende at se og høre TV-anmelderen Ole Schrøder læse op af Inge og Stens epistler iført rød og hvidstribede badebukser. Men ku' der ikke være blevet en bagside til ham?

Waw Ole, pengene ligger i vinduet.

Børnene sendte VIKIKO til Ekstra Bladet, og da jeg var vidende om det, ringede jeg til Ole Schrøder og spurgte, hvornår børnenes svar på hans udmærkede anmeldelse kom i bladet. Men den kom skam ikke, erklærede han, for så skulle han bringe både sin egen og børnenes anmeldelse, (kan bladets læsere måske ikke huske, hvad der stod i avisen for en uge siden? K. C.) og avisplads er dyr, og det nyttede ikke, at jeg slog på sandheden, friheden, frisind eller retfærdighed. Han ville ikke bringe det, som et par klare barneøjne havde set: mandens forargelse. Og så er det, man siger til sig selv: Vor Herre bevare os. Hvad er det for en frihed, der bliver så højt besunget i vore dage? For min skyld må Ekstra Bladet bringe billeder af alle de nøgne piger, det vil, hvorfor skulle jeg blive forarget over det, jeg kan jo enten lade være med at købe bladet eller også glæde mig over den skønhed, Gud har udstyret kvinden med, men hvis det er forargeligt at tage tøj på eller give pigerne et hovedtørklæde på for at markere forskellen på mand og kvinde og holde sig til en skik inden for kirken, der går helt tilbage til de første kristne, ja, så må jeg smile og sige om de frie mennesker, at de er nogle stakler. For det skulle da vel ikke være sådan, at man på Ekstra Bladet har lugtet kristenblod, og derfor begynder at skrive om uvæsentlige ting i stedet for at skrive om sangpræstation eller valg af salmer og sange, og hvad der stod i dem? Børnene sang bl. a. om engle og himmelske klokker, men det overhørte man åbenbart både i Københavns Domkirke og på Ekstra Bladet.

Det er en ærlig sag at ærgre sig over en dårlig opsætning i forbindelse med en forestilling. Det fremhæver så afgjort bl. a. en operaforestilling, at kulisserne er i orden, men det er småligt, ja forargeligt, kun at hænge sig i kulisserne. Og hvis man endelig kunne mærke, at "kulisserne" i ud-

sendelsen var ærlig ment, ville det have været rimeligt både i sandhedens, frihedens og uforargelighedens navn at have skrevet det åbenlyst og utildækket.

Vi har ingen grund til at blive forarget over de aviser, der gerne vil forarge os og være så frygtelig frie, vi må snarere grine lidt ad dem og sige: er I virkelig så små, og er jeres frihed ikke større?

Ved at lave lidt om på Ekstra Bladets sex-motto har børnene så udmærket beskrevet den frihed, som de "uforargede" går ind for: "Det er altid rart at vide, hvad der er normalt. For det normale har en snæver ramme".

VI HAR MODTAGET

STUDENTERNES MISSIONSINFORMATION

i Århus tilbyder Dem følgende:

1. Hvorfor mission?
Et forsøg på at klargøre, hvorfor Kirken driver mission.
2. Kirken og Israel.
Hvordan skal vi på baggrund af NT forstå forholdet mellem Kirken og Israel?
3. Det religiøse fællesmarked.
Behandler både de traditionelle religioner og den "religiøse" indstilling, der er almindelig, når det drejer sig om politik, samfundsforhold o. s. v.
4. U-landshjælp og mission.
Redegør for forholdet mellem u-landshjælp og mission.
5. Missionsudfordringen i hverdagen.
Lysbilledforedrag med spørgsmål til drøftelse. Vil vise, at vi her principielt er i samme situation som missionæren ude. Vi har også del i sendelsen.
6. Orientering om u-landshjælp og mission (for 13-15 årige).
Kan anvendes til konfirmationer, i ungdomskorpserne, på lejre o. s. v. Varighed: efter ønske fra en aften til en hel dag.
7. Sognets missions'dag'.
Udstilling, foredrag m. v. Varighed: en aften, en dag eller en week-end. "Skæres til" efter lokale ønsker.

Udover disse faste emner kan vi komme med forskelligt materiale, film, lysbilleder, lydbånd o. s. v. Iøvrigt er De altid velkommen til selv at foreslå emner! Vi arbejder under Dansk Missionsråd, hvorfor indsamlede midler normalt sendes hertil. Vi får intet honorar, men rejseudgifter forventes dækket. Nærmere oplysninger gives gerne!

Vores adresse er: Studenternes Missionsinformation, Kløvermarksvej 4, 8200 Århus N.

ABONNEMENT I 1970

MED FØRSTE nummer i 1970 af 13. årgang tillader vi os at sende et girokort til indbetaling af de 20 kr., som vi p.g.a. prisstigninger har været nødsaget til at hæve abonnementsprisen til. Vi har dog ikke ladet beløbet trykke på girokortet, da en del trofaste abonnenter ofte sender mere end selve abonnementsprisen, hvilket vi herved takker hjerteligt for. Hvis der ikke var abonnenter, som støttede Re-formatio med gavebeløb, ville vi nemlig ikke være i stand til at udsende bladet til denne lave pris. Vi håber derfor, at endnu flere vil følge dette eksempel: at sende en gave nu og da til Re-formatio. Ved at lade beløbsrubrikken stå åben håber vi samtidig, at de abonnenter, som endnu ikke har betalt for 12. årgang – 1969 –, vil benytte lejligheden til at sende penge for begge årgange samtidig. Kassen er ved at være tom og trænger derfor hårdt til, at alle abonnenter betaler!

5 ÅRS ABONNEMENT

FOR DE abonnenter, som føler det besværligt hvert år at skulle sende penge, har vi lavet en ny ordning. Man kan tegne sig for en 5 års periode og slipper derved for besværet hvert år at skulle huske at sende penge for abonnement. Samtidig indebærer ordningen, at man ikke skal betale eventuelle prisstigninger inden for denne 5 års periode. Prisen for årene 1970-75 er altså 100 kr.

Benyt lejligheden! Tegn et 5 års abonnement og undgå derved eventuelle prisstigninger. Send samtidig Deres velkomne og ventede gave til Re-formatio.

Med venlig hilsen og ønsket om et godt nytår.

Re-formatio's ekspedition.

KIRKEDAG I KØBENHAVN

I FORÅRET gøres der et forsøg med kirkedagsarrangementer i Københavns omegn, første gang i Albertslund søndag den 8. marts, anden gang i Tårnby en søndag i maj. Det er hensigten efter omstændighederne at fortsætte andre steder, foreløbig ca. hveranden måned.

Programmet i Albertslund er som følger:

Kl. 14,00: Højmesse ved pastor Exner.

Kl. 15,15: Kaffe.

Kl. 16,00: Oplæg til samtale ved forfatteren Poul Hoffmann.

Kl. 17,30: Vesper.

Initiivtagerne, en kreds af præster og lægfolk, håber, at disse arrangementer vil bidrage til at styrke menighedsfællesskabet, både lokalt og i større sammenhænge. "Retningspræg" i snævrere forstand søges undgået, men arbejdet baseres på troskab mod Bibel og Bekendelse. Forespørgsler kan rettes til pastor Knud Christensen, Grønnevej 127, Virum, telefon 854377.

RETREAT

den 9. til 11. marts i Mariadøtrenes kloster, Nordisk Sambo, Kollund.

DET ER mig en stor glæde at kunne meddele, at Mariadøtrene har budt os velkomne til retreat i deres hjem i Kollund 9. til 11. marts. Jeg ved ikke, om alle Re-formatios læsere er klar over, hvad en retreat er. Derfor skriver jeg et par ord om det. Retreat eller retræte betyder tilbagetrækning. Ordet bruges her i betydningen at trække sig tilbage i stilhed for at samle sit sind om Gud og hans rige. Om profeten Elias fortælles, at Herren åbenbarede sig for ham ved bjerget Horeb. Foran Herren kom et uvejr, et jordskælv og ild. Men Herren var ikke i nogen af disse. Til sidst kom en stille, sagte susen. Der var Herren til stede. (1. Kong. 19). I retreaten søger vi den stilhed, hvor vi håber på og beder om at møde Herren selv.

Iøvrigt veksler tiden i retreaten med gudstjenester, tidebønner, meditationer og hvile. Der bliver lejlighed til privat skriftemål. Der er naturligvis afsat tid til passende måltider.

Det første fællesmåltid er mandag den 9. marts kl. 18. Retreaten slutter med måltidet kl. 12 onsdag den 11. Denne retreat er især beregnet for præster. Vi regner kun med at blive omkring en halv snes stykker. Vi indkvarteres i små eneværelser, der er opvarmede. Al gudstjeneste finder sted i søstrenes huskapel. Prisen for deltagelse er kr. 75. Det understreges, at deltagelse omfatter hele retreaten. Indmeldelse må ske senest lørdag den 28. februar til pastor Johs. M. Nielsen, Englandsvej 330, 2770 Kastrup, telefon (01) 50 01 14.

Stilhed, fællesskab om messe, bøn og meditation kan blive til stor hjælp og styrkelse for kristne. I vort ofte fortravlede og urolige liv med alle dets spekulationer, opgaver, bekymringer, vanskeligheder, skuffelser kan vi i meget høj grad trænge til en pause, hvor alt samles om et eneste: Gud, hans gave og vilje. Lad os bede om, at denne retreat må blive til hjælp og velsignelse for deltagerne. Det er mit håb, at også andre end præster må få interesse for at deltage i en retreat. Et par ord om en sådan interesse vil være velkomne.

Johs. M. Nielsen,
præst i Tårnby.

PS. Den, som finder et godt, præcist og prægnant dansk ord for det fremmede ord retreat, fortjener en meget stor belønning.

DAGE AT NOTERE SIG

18.-19. maj: Kirkelig Samling om Bibel og Bekendelse – kredsen omkring Kirkens Ja og Nej's pinsemøde på Nyborg Strand. Program i Kirkelig Information m. fl. blade.

25.-27. maj: Præstekonvent i Virring. Program offentliggøres senere.

22.-27. juni: Selskabet Dansk Tidegårds sommermøde i Løgumkloster.

5.-6. september: Kirkedage i København, Enghave kirke – oprindelig planlagt til Svendborg. Program offentliggøres senere i Re-formatio.

RESERVERET POSTVÆSENET

ANGÅENDE VÅBENHUS-REOLERNE

Jeg har endnu tre reoler på lager: Een med pengebøsse til 62 kr. samt to uden pengebøsse til 51 kr. (+ forsendelse). – Snedkeren har meddelt mig, at de næste, han skal lave, vil blive ca. 10 kr. dyrere.

Poul Ulsdal, sognepræst, 6893 Hemmet.

RE-FORMATIO nr. 1 februar 1970 13. årgang

Jørgen Em. Hansen: Ved fastetidens begyndelse	2
B. Riisgaard: Kommentar: Hvad med ?	3
C. B. Hansen: Underdanighedens kirke	6
Sigurd Mejndor: Af kirkehusets symbolik (12): Symbolfunktioner og bedegestus (1)	9
Jørgen Glenthøj: Frisind og kirkeret	13
Knud Christensen: Periskop: Lidt om forargelse	15
Studenternes Missionsinformation	17
Til abonnenterne	18
Kirkedag i København	18
Johs. M. Nielsen: Retreat den 9. til 11. marts i Kollund	19
Dage at notere sig	19

RE-FORMATIO udsendes af en kreds af præster i den danske kirke. Redaktør (ansvarshavende): Sognepræst B. Riisgaard, Vestre Fjordvej 61, 9000 Ålborg. Telefon: Ålborg (08) 13 69 90.

I redaktionen iøvrigt: Pastor C. B. Hansen, Elmesvinget 14, 9000 Ålborg; kreditforeningsfuldmægtig Preben Kunst, Lukas Plads 8, 8000 Århus C.; sognepræst Sigurd Mejndor, Hyllested, 8400 Ebeltoft; pastor O. Lund Pallesen, Rustenborgvej 5, 2800 Lyngby; sognepræst Poul Ulsdal, 6893 Hemmet.

Ekspedition: RE-FORMATIO v/stud. theol. Ejlf Kristensen, Kirkegårdsvej 11, st. th., 2300 København S. Postgiro 8 81 42. (Besked kan modtages på telefon (01) 50 84 28). – Bladet kommer i mindst 8 numre årligt og koster 20 kr. (studerende 15 kr.). – Grafik: Knud Nørholm. Sats: Anders Studsgård på IBM Bold Face. Tryk: J. A. Petersen & K. C. Christensen.